

revista del cpfp
francesc bosch i morata
xàtiva
gener 2017

l'ullal 24

tercera època

sumari editorial participació de l'escola

Amor de sang.
Mª Ángeles Rodríguez
Benvolgut Andreu.
Marta Gironés Camús
El conte de Marieta.
Versió del Taller Valencià Literatura
Cambridge, un llibre d'història
i de ciència.
Fernando Lerma
L'escola d'adults.
A. Sanchis
Manos y Vida
Nadals i reis.
Miki
Narracions populars
Victoria Vercher Bosch
Àngels Salinas Más
Victoria Vercher Bosch
Pepe Micó
Paco González
Mª Ángeles R. N.
Conferència bilingüe
d'indumentària del segle
XVIII.
Escola de Danses de Xàtiva
Bilingual conference about
clothing in the XVIIIth
century.
Escola de Danses de Xàtiva
Excursió a Otos.
Taller de valencià literatura,
2015-2016
Por qué las matan, por
nada.
José Mª Núñez López
Prengam consciència.
Rafael Mompó Vallés
Sr. Jutge
Un amigo valiente.
Andrea Giménez Pascual

ogoa
L'ajuda mútua.
Anna Navajas

escola oberta
Característiques Fonamentals de les
Ciutats de l'Aprenentatge.
Unesco
Joventut, democràcia i educació
ciutadana.
Raúl Leis

editorial

Algú va dir que l'història es repeteix. Sempre hem pensat que això no era del tot cert i que els nous vents que comencen a bufar al nostre xicotet país produirien canvis... Però quina ha estat la nostra sorpresa quan trobem situacions molt similars a les del segle passat. Les esperances que teníem en una millora de l'educació i formació de persones joves i adultes i que estaria al servei de la ciutadania valenciana, gaudint d'una bona espenta: més recursos, més pressupostos... però estem veient que no és així.

La lluita per un món i una societat més justa i democràtica, més participativa i ciutadana... per una educació i formació permanent, oberta al món, generadora de ciutadanes i ciutadans crítics, amb capacitat de decisió i de transformar allò que no els agrada en la seua vida i la societat en la que viuen, segueix sent el nostre objectiu i la nostra tasca, ací a Xàtiva també. On estan les propostes envers l'educació i formació de persones adultes? On

taller de premsa

Coordinació: Paqui Borox i pep aparicio guadas.
Consell de redacció: Paqui Borox, Tere Vila, Isabel Aparicio, Anna Navajas, Tonyi Campos, Victoria Vercher, Vicent Penalba, Mª Ángeles Rodríguez, Quique Luján, Andrea Giménez, Herminia Guerrero, Sabrina Faus, Matías Tormo, Patricia Azpelicueta, Miguel Ángel Albuixech i pep aparicio guadas.
Traducció i correcció: Neus Benito, Miquel Bononat i Isabel Aparicio.
Coberta: Quique Luján (fotografia).
Contracoberta: Vicent Penalba (dibuix).
Fotografies: Taller de Premsa i de Fotografia; Angels, Cris, Cristina, Marta, Rafa, Raquel, Quique Luján i Vicent Marchirant.
Dibuixos: Taller de Dibuix; Vicent Penalba, Fernando Castells, José Andrés Bellido, Antonio Benito, Inma Roca, Enrique Velasco, Inma Sirera, Javi Juan, Ana García, Rafa Calvo, Cristina Sanfelix i Mariví Sanchis.
Disseny i maquetació: Taller de Premsa
Impressió: Paper Plegat, s.l.

estan les promeses fetes abans de governar? ¿On és l'aposta dels grups polítics municipals per posar en marxa unes polítiques educatives i formatives al llarg de la vida, integrals, valencianes i populars, donant un gir significatiu al sentit de l'educació permanent?

Nosaltres, des d'aquest espai xicotet, que és el binomi centre públic-associació de persones adultes, seguim endavant: 1.- reclamant un increment als pressupostos municipals, similar al que altres àmbits han tingut els anys 2016 i al 2017; 2.- reclamant uns conserges a tot temps; 3.- exigint visibilitat en la web de l'Ajuntament i senyalització pública de l'accés al centre; 4.- reivindicant l'educació i formació permanent; 5.- treballant, novadament i coherent amb procediments democràtics i participatius, posant dempeus pràctiques de llibertat i ciutadania radical i activa...

Ai... amor de sang
quant més et plore
més et vull.
Quant més t'estranyo
més et vull.
Quant més pense en tu
més et tinc.
Ai... amor de sang
amor impregnat
per la nostra infantesa.
Ai... amor de sang
germans de mare severa,
Tu com home lliure,
jo com dona sacrificà.
Ai... amor de sang
Quant ens hem volgut,
Quant ens hem respectat,
Ai... amor de sang
Quant ningú se'n recorde
jo me'n recordaré més i més
i mentre jo me'n recorde
viuràs amb mi
Ai... amor de sang
Quant et vull.
No hi ha consol per a mi,
perquè mentre jo visca
Tu ja no estàs ací
Ai... amor de sang
Quant et vull
Tu sempre estaràs amb mi...
Ai... amor de sang

Dibuix: Inma Sirera Tomás

Desitge estigues bé d'ànim i de salut. El dissabte et vaig vore a l'estació de València, anaven a pressa per agafar el tren. Cadascú amb el seu destí, tu havies d'anar a Gandia i jo a Xàtiva. Quan vaig començar a pensar tot el que havien viscuts junts. Recordava quan anaven a estudiar a València i el que paràvem en el viatge. Era una festa quan ens trobàvem, no parlàvem de riure. El temps podia aturar-se perquè estàvem molt a gust. De vegades es parava el tren més del compte i no ens adonàvem. Ara han passat uns quants any i sembla que el gaudir de l'amistat és que per un altre dia, per el dia que mai aplega, doncs tots tenim massa ocupacions. Vull fer-te recordar el que ens ha fet més feliços al pas del temps. Ara ja hem d'agafar el tren de tornada i m'agradaria aprofitar cada minut. Contemplar el paisatge així com saber veure a cada una de les persones que viatgen al meu costat amb una mirada diferent. Per tot el que et comente no puguem retardar més el vore' ns. Aquest diumenge a les cinc i mitja quedem al bar d'enfront de l'estació per poder tindre temps per xarrar i parar el temps com feiem fa un quants anys. Sí en el bar on teníem el costum d'anar tots els divendres. Quants records... en eixe bar ens vam conèixer fa deu anys i quatre mesos.

Et vaig vore més prim, espere no siga l'excés de preocupacions. Bé el diumenge farem una parada al camí. Jo duré uns pastissos molt bons d'una recepta de la meua iaia. Fins el diumenge. Rep una abraçada ben forta.

Dibuix: José Andrés Pérez Bellido

Això era i no era, un poble que estava molt atemorit. Hi havia un home anomenat Peret que s'endua els xiquets i les xiquetes quan arribava la foscor.

Tothom estava assabentat que s'havia de quedar a casa i tancar portes i finestres.

Marieta era una xiqueta molt descreguda i mai feia cas, pensava que aquestes històries no eren reals.

Una nit no va tancar la finestra, i estava al llit i va sentir una veu cavernosa:

Peret.- Marieta, Marieta... ja estic aquí...

Marieta.- Uff, em sembla haver escoltat alguna cosa...

Peret.- Marieta, Marieta ja estic en el primer escaló.

Marieta.- Estaré somniant?

Peret.- Marieta, Marieta ja estic en el segon escaló... Marieta, Marieta ja estic en el cinqué escaló...

Marieta no podia creure-ho: Peret era a casa sua! Estava acovardida!

Peret.- Marieta, Marieta ja sóc al replanell

Marieta es tapava cap i tot. Estava molt espantada.

Peret.- Marieta, Marieta ja estic en la teua habitacióóó...

Marieta estava tremolant de por!

Peret.- Marieta, Marieta... ja estic als peus del llit.

Marieta es pixà damunt de tanta por que tenia

Peret.- Marieta, Marieta... ja t'he agafat!!

I tot això és veritat com que potser mai no ha passat...

Nota: Aquest conte es contava per fer por al xiquets. El que realment agafava era el narrador per donar un bon ensurt.

Cambridge, un llibre d'història i de ciència.

Fernando Lerma

Vos convida a fer un viatge a Cambridge, una de les ciutats més interessants d'Anglaterra, coneguda mundialment per la seua prestigiosa universitat que està considerada la segona més antiga del món de parla anglesa. Cambridge significa pont sobre el riu Cam i és precisament la seua ubicació, en el primer punt navegable del riu, que ja fóra important en època romana. Però el moment més important de la seua història va ocórrer en 1290 quan un grup d'estudiosos i savis decidiren abandonar la Universitat d'Oxford per diferències acadèmiques i religioses i establir-se ací.

En qualsevol visita guiada per la ciutat d'Oxford et diran en diverses ocasions que la seua Universitat ha sigut el lloc d'estudi de no sé quants primers ministres del Regne Unit però a mi, com a professor de ciències, m'impresiona molt més que estudiants i professors de Cambridge han aconseguit una total de noranta-sis premis Nobel.

Comencem el recorregut pel prestigiosíssim Laboratori de Cavendish. Per desgràcia no es pot visitar, però resulta emocionant saber que en aquest lloc Thomson va descobrir l'electró i Chadwick el neutró, que ens ajudaren a entendre com és un àtom i sentant les bases de la Química actual.

Va ser ací també on Rutherford va detectar les primeres desintegracions radioactives naturals i on Cockcroft i Walten reproduïren de forma controlada les primeres que s'en feren de forma artificial. Per tant podem dir que el laboratori de Cavendish és el bressol també de la Física Nuclear.

Continuant la nostra ruta científica i sense eixir del carrer anirem al Whipple Museum of the history of Science. Una interessant col·lecció d'objectes científics que van des de l'Edat Mitjana fins als nostres dies ens espera i el més emocionant és que alguns microscopis van ser usats per Charles Darwin, l'autor de la teoria de l'Evolució. Darwin es va graduar al Christ's College, un dels 31 col·legis que formen la Universitat de Cambridge.

Si retrocedim sobre les nostres passes enfilant-nos cap a l'altra part del carrer ens toparem amb l'històric pub The Eagle. S'ha d'entrar per a

gaudir d'una bona cervesa i de la cuina britànica en un històric local del segle XVII. A més ací el científic Francis Crick anuncià en 1953 que ell i el seu company James Watson hi havien descobert el secret de la vida al veí laboratori de Cavendish. El secret de la vida era ni més ni menys que l'estructura de doble hèlix de l'ADN. Així que es pot considerar aquesta ciutat i en concret el seu famós laboratori com l'inici de la nova i prometedora Genètica.

A l'altre cantó veurem a gent fer-se fotos davant d'un escaparate que conté un extravagant rellotge coronat per un insecte. Aquest rellotge rep el nom de Cronófago perquè sembla que aquest terrorífic ésser viu, camina menjant-se el temps.

L'enginy és obra de John C. Taylor i quasi dos-cents col·laboradors i va gastar un milió de lliures en el projecte. Cal aclarir que Taylor abans havia guanyat molts diners amb la patent del dispositiu que fa saltar l'interruptor de les tetes elèctriques quan l'aigua comença a bullir. En 2008 va ser inaugurat pel prestigiós científic Stephen Hawking, graduat a Oxford però investigador de Cosmologia a Cambridge.

I ara davant de nosaltres tenim el més imponent dels edificis de Cambridge, es tracta del King's College fundat per Enric VI en 1441.

Però el que s'ha de fer és visitar el seu interior i en especial la seua capella, considerada una de les obres mestres del gòtic vertical. Pocs monuments al món m'han deixat tan esbalaït com l'interior d'aquesta capella.

El king's College està a la vora del riu Cam i des d'aquest lloc es pot llogar una barqueta a perxa o bé embarcar en un trajecte compartit amb més turistes. Els més importants col·legis de la ciutat com el Saint John's, el Trinity o el Queen's estan vora riu.

El que veurem del Trinity College és la seua biblioteca coneguda amb el nom de Wren Library. Rep aquest nom perquè va ser construïda pel matemàtic Wren considerat el millor arquitecte britànic del segle XVII i també estudiant de Cambridge.

L'alumne més destacat del Trinity College és sens dubte sir Isaac Newton, considerat un dels millors físics de la història. Va investigar i experimentar en quasi tots els camps de la Física que es coneixien en l'època però la seua obra més coneguda és la teoria del camp gravitatori. Amb una senzilla fórmula seua es pogueren explicar tots els moviments

que ocorrien al cel i a la nostra casa, a la Terra. Per exemple, pot explicar perquè un objecte deixat des d'una altura cau cada vegada més ràpid i perquè la Lluna cau sobre nosaltres a la mateixa distància a la qual va corbant-se la Terra sense arribar a precipitar-se.

Les millors vistes de la ciutat s'obtenen des del campanar de l'església de Great Saint Marie i la pujada ni és excessivament extenuant ni excessivament cara.

I per a acabar la ruta científica ens endinsarem en el Queens' College, fundat en 1448 i amb dotació al llarg de la història de tres reines d'Anglaterra, per això rep el nom de col·legi de les reines. Està constituït per edificis que van del segle xv al xx i un dels seus claustres té construccions de tots aquests segles. Però el més curiós i fotografiat és el seu pont de fusta conegut amb el nom de pont matemàtic perquè la llegenda diu que totes les seues peces encaixen a la perfecció sense la necessitat d'utilitzar claus.

4 participació de l'escola

L'escola d'adults. A. Sanchis

Fa cosa de dènou anys em vaig inscriure en l'escola d'adults. Per aquella època l'escola era un edifici vell i deteriorat. Quan plovia apareixien una col·lecció de poals que es repartien en diferents llocs per evitar que l'aigua que queia de les goteres s'escampés pel sòl. Recorde un dia que plovia a cànters, a l'hora d'eixir, quan ja havíem abaixat tota l'escala, que es trobava fora de l'edifici, a l'abaixar l'últim escaló havíem de banyar-nos els peus involuntàriament perquè l'aigua s'acumulava per no tenir eixida. El fred i el vent feia que la situació fora més desagradable, el paraigües es girava del revés i em feia por perquè es trencara i aplegar a casa feta una sopa; però gràcies a Déu tots dos aplegarem sencers.

Al dia següent que em tocava anar a l'escola em vaig adonar que algú amb molt bona intenció havia fet un forat en la paret perquè l'aigua poguera tenir eixida i no tornara a passar el mateix.

Però no va ser el pitjor, el pitjor va ser que volien tombar l'escola i deixar-nos sense ella. Els alumnes férem una concentració, juntament amb els mestres i arplegàrem signatures perquè no ens la llevaren. Els de més amunt feren tot el que pogueren perquè l'escola quan la construïren de nou seguira fent la mateixa funció.

Després de catorze anys m'he tornat a inscriure, i la veritat és que fa goig, veure-la tan nova i bonica, però més important, igual abans que ara, és que la gent vaja amb il·lusió a aprendre.

No vull acabar sense contar el que em comenta una dona major –fa uns anys– un dia que eixiren juntes de l'escola. No havia tingut la sort d'aprendre a llegir i escriure, i s'havia inscrit en l'escola per a aprendre, i amb força de voluntat i paciència aconseguí el que volia, i, em deia: *“no saps l'alegria que sent de veure que puc llegir-li contes a la meua néta”*.

A mi particularment, esta menuda i gran història, em sembla meravellosa.

Manos y Vida

A Espanya, cada mitja hora és produeix una parada cardiorespiratòria i el temps de resposta és molt important, ja que cada minut que passa disminueix les possibilitats de recuperació entre un 7-10 %. Per altra banda, la mort per engargussament afecta a 1400 persones a l'any. Moltes d'estes vides es podrien salvar amb tècniques senzilles com la maniobra de Heimlich.

Manos i Vida és una associació sense ànim de lucre, de persones formades en tècniques de primers auxilis amb un desig comú: volem aconseguir un entorn el més segur possible. Des d'aquest col·lectiu pretenem formar a la població en tècniques per aconseguir una població segura i preparada per salvar vides.

El nostre objectiu és que tots els xiquets i adolescents de Xàtiva coneguen el telèfon d'emergències 112, per poder realitzar una cridada efectiva, realitzar una maniobra de Heimlich o una RCP fins l'arribada d'una ambulància. Els alumnes aprenen com han d'actuar en cas d'engargussament, de parada cardiorespiratòria i practiquen amb material especialitzat de primers auxilis. En les nostres mans està el poder salvar vides.

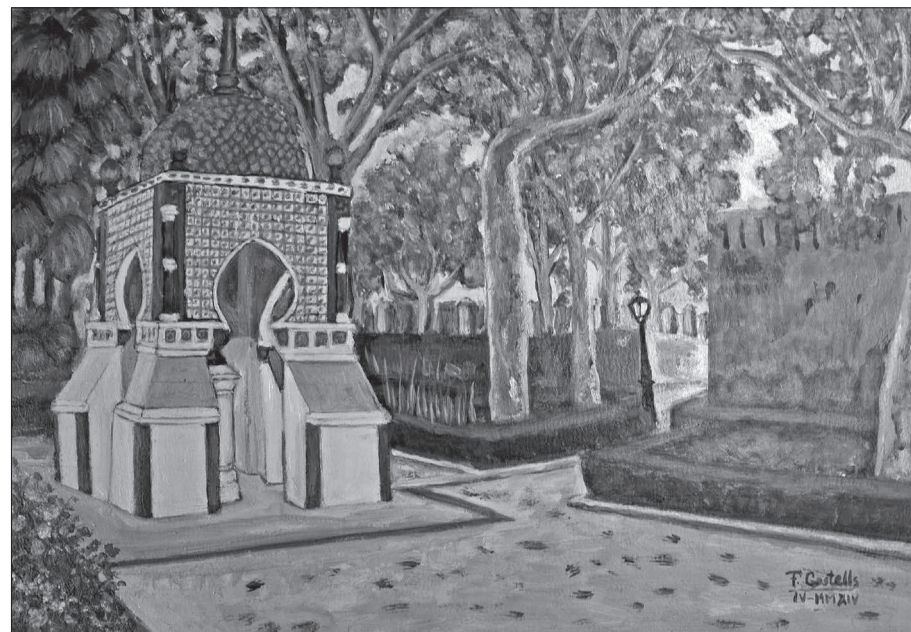
Nadals i reis. Miki

Els nadals són dies feliços. Per a altra gent no tant perquè viuen al carrer o no tenen menjar. El nadal és estar en família amb els amics de cor, per esta raó no hi ha que estar sol en nadal. En el nadal es celebra el vint-i-cinc de desembre i este dia és festa, es celebra amb els avis paterns o materns i es donen les estrenes.

Els reis són: Melcior, Gaspar i Baltasar. Vingueren d'Orient Pròxim, estos reis van en camells, reparteixen joguines. Alcoi és la ciutat més famosa perquè els donen per les finestres, els menuts es sorprenen al vore als criats del reixos.

En Nadal hi ha molts arbres il·luminats pel carrer, hi ha més ambient, pots eixir a la fira, al teatre per a nens, si tens sort pots vore un betlem vivent i gaudir de l'eixida. En Nadal i reixos es menja molt de massapà, polvorons i torró dur, mistela, etc.

El dia vint-i-dos de desembre es celebra un sorteig de Nadal on tot el món espera que li toque un dècim. El dia 5 de gener també tenim un altra possibilitat de ser rics, es celebra altre sorteig: el del NEN.

Narracions populars

Bernat, Bernat.

Aportada per Victoria Vercher Bosch

Bernat, Bernat
cura' m el cap,
amb un coixí
a cada costat (ben adornat, en altres versions).

Conillets a amagar.

Aportada per Àngels Salinas Más

Conillets a amagar
que la mare (llebre, en altres versions)
va a caçar
de nit i de dia
que correnga
l'Ave Maria:
Val o no val?

“Discundir”.

Aportada per Victoria Vercher Bosch

En un potet roget,
que isca fora
l'angelet.
En un carret de fil,
sota, marota, i mil.

Discundir.

Aportada per Pepe Micó

Una plata d'encisam
ben amanida, ben amanida
una plata d'encisam
ben amanida amb oli, sal
sucarem un tros de pa
i a qui li toque pagarà.

Joc de botar la corda.

Aportada per Paco González

Mare puge dalt
i baixe'm la corbata
que m'està esperant
una xica guapa.
Passa un senyoret
i tira una pesseta,
tire-me-la a mi,
que sóc la més pobreta.
Totes les xiquetes se'n van a dormir
amb la camisa curta
i el cul arrupit.

Cançó dels ditets.

Aportada per Paco González

Aquest és el pare,
aquest és la mare,
aquest demana pa,
aquest diu que n'hi ha,
aquest diu :
xiquirriau, xiquirriau,
que al calaixet n'hi ha (1)

(1) en altres versions:
corriuxinxet, corriuxinxet
que en el caixonet,
queda un poquet.

Mon pare no té nas.

Aportada per Mª Àngeles R. N.

Mon pare no té nas
mon pare no té nas
ma mare és xata
i un germanet que tinc
un tros li'n falta.
(L'adult amagava
el dit gros de la mà
entre els altres dits
com si furtara el nas del xiquet).

450 aniversari de la mort d'Honorat Joan «preceptor de prínceps»

La Regidoria de Cultura i Patrimoni de l'Excm. Ajuntament de Xàtiva, entre altres molts assumptes, pretén al llarg de la present legislatura, propiciar polítiques de recuperació i difusió de l'obra de personatges locals d'importància intel·lectual, social o artística, les seues biografies, context històric, etc., aprofitant efemèrides com els aniversaris del naixement, mort o dates d'importància simbòlica, propiciant així el reconeixement de la Ciutat que els va veure nàixer o els va acollir.

Per a este fi, amb la col·laboració d'altres delegacions municipals, pretenem organitzar accions de diversa índole, des de congressos o jornades fins a publicacions especialitzades o esdeveniments on s'estudie en profunditat la seua vida i obra o actes de difusió mes popular, tot això dirigit cap a un millor coneixement i estima entre la ciutadania, els escolars, els estudiosos mes especialitzats o les institucions acadèmiques.

Honorat Joan Tristull, naix entorn a 1507. El seu pare pertanyia a la il·lustre família dels Juan o Joan, concretament a la rama assentada en la ciutat de Xàtiva, establin-se a València per continuar la seua carrera.

Després d'una formació inicial a València, es trasllada en 1522 a Leuven on va tenir de tutor a Lluís Vives. En Flandes perfecciona els seus coneixements de Matemàtiques, Filosofia, Dret, Teologia i Política i especialment en llengua llatina i grega. Torna a Espanya en 1530 després, d'un breu servei d'armes, l'emperador Carles I el posa al servei de la Corona com preceptor del príncep, que després seria el rei Felip II.

Finalitzada l'educació del príncep, continua en la Cort com gentilhome de l'Emperador i integrant de la Casa del Príncep, fins que en juliol de 1554, va ser nomenat preceptor de l'infant Carles. Per a millorar les seues retribucions se li ofereix la via d'ordenar-se sacerdot, celebrant la seua primera missa a l'estiu de 1559 i en 1564 fou nomenat bisbe de la diòcesis d'Osma, barrejant tasques episcopals amb les de mestre i amic del príncep.

Conferència bilingüe d'indumentària del segle XVIII.

Escola de Danses de Xàtiva

L'home es vesteix per tres raons fonamentals: per pudor, per protegir-se de les inclemències del clima i per diferenciar-se dels altres ciutadans. Aquesta necessitat de diferenciació, ha portat l'home a anar canviant constantment la seua manera de vestir, donant pas a "la moda".

El vestit i la manera de vestir-se ha evolucionat des de la prehistòria acompanyant l'evolució de l'home en totes les seues etapes. Per la indumentària identifiquem de seguida l'època i la civilització.

Amb el pas del temps, la classe popular pren com a model a imitar la roba de la Cort per aconseguir una aparença aproximada a la riquesa i la distinció. Al segle XVIII, es pren com a referència la moda de la Cort Francesa. Aquesta estructura del vestit, és la que ens acompanyarà fins a l'actualitat amb xicotetes transformacions.

Actualment hi ha un creixent interès per conèixer i aprofundir sobre la moda del final del segle XVIII i principis del segle XIX. Per això, l'*Escola d'Adults* va organitzar una activitat on l'*Escola de Danses de Xàtiva* va fer

una breu explicació sobre les diferents peces de roba, de dins cap a fora, que tant home com dona, portaven a aquesta època.

No es va organitzar una conferència convencional, sinó que es va apostar per traure el màxim rendiment pedagògic, ja que totes les explicacions es van traduir a l'anglès i els assistents al mateix temps van poder practicar el *listening* i aprendre vocabulari relacionat amb el tema.

Una activitat original que de segur va obrir la porta a altres de la mateixa naturalesa.

Bilingual conference about clothing in the XVIIIth century. Escola de Danses de Xàtiva

Man gets dress for three main reasons: for decency, to protect themselves from inclement weather and to be able to stand out from the rest. This need of differentiation has led people to a constant change, giving way to fashion.

The garment, the style of dress has suffered an evolution from prehistory, accompanying man's evolution in every one of their stages. By dress we can immediately identify the time and civilization..

Over time, the working class have taken the clothing of the wealthy as a model to imitate in order to achieve a similar appearance of wealth and distinction, in the XVIIIth century, the French court fashion was taken as a reference. That clothing structure will prevail till nowadays with little transformations.

There is currently a growing interest to know and deepen on the fashion of the late of 18th century and the beginning of the 19th century. Therefore, l'Escola d'Adults organized an activity where L'Escola de Danses de Xàtiva made a brief explanation about the different garments, from the inside out, both male and female, leading to this time.

It wasn't a conventional Conference, but they opted to make it more educational, since all the explanations were translated into English while students could practice the "listening" and learn vocabulary related to this topic.

An original activity that surely opens the door to other activities of a similar nature in the future.

Fotos: Edu Gandia

Excursió a Otos. Taller de valencià literatura, 2015-2016

Els alumnes del taller de Valencià Literatura hem fet un club de lectura durant el curs on hem llegit i comentat diversos llibres. L'últim ha sigut *El metge del rei* de Joan Olivares, autor de les nostres comarques, en concret de la Vall d'Albaida, del poble d'Otos. Vam considerar que seria un bon comiat del curs fer una excursió al poble, dinar allí i poder parlar amb Joan Olivares del seu llibre. Pensat i fet. Ens posàrem en contacte amb ell, li vam explicar la nostra idea i, com no, ell encantat. Després d'ajustar les nostres agendes quedàrem finalment el 26 de maig.

Aquest dia decidírem anar amb temps per fer una volta pel poble i veure amb deteniment els rellotges de sol, que són l'atractiu i símbol d'Otos. Es tracta de més d'una dotzena d'aquest tipus d'indicador horari dissenyats per diversos artistes valencians, com Antoni Miró, Artur Heras, Manolo Boix, Rafael Armengol, Andreu Alfaro... Amb la col·laboració del mateix novel·lista i professor de matemàtiques, especialista a ajustar i fer rellotges de sol, ja que és un gran expert en gnomònica (*gnomònica* [nomónika] f. REL·L. Art de construir gnòmons o rellotges de sol). També visitàrem el Palau d'Otos, edifici del segle XVII, que després de la seua restauració s'ha convertit en l'Ajuntament i seu de la col·lecció d'art donada per l'artista alcoià Antoni Miró.

Després d'un bon passeig descobrint tots els rellotges férem una merescuda parada per dinar en *Ca les senyoretes*, un lloc tranquil i acollidor. Primer una cerveseta ben fresqueta, uns trossos de formatge, mandonguilles d'abadejo i una ensalada, a continuació un vinet de la terra per acompanyar un espectacular arròs melós de muntanya, una gran caldera que ens va desbordar. Continuàrem amb les postres, una selecció que compartirem entre tots.

En el cafè gaudírem de la companyia de Joan Olivares, que molt amablement va respondre a les nostres preguntes, la qual cosa ens ajudà notablement a comprendre millor la narració i alguns dels seus personatges.

Podem dir que va ser una experiència molt interessant i enriquidora, tant en la seua vessant cultural com lúdica.

Por qué las matan, por nada. José Mª Núñez López

La otra vez proyectaron en la EPA el documental “No querías saber por qué las matan, por nada”, un documental del año 2009, pensé que ya tenía solera el documental, que ya tenía unos años, pero la verdad, es que podría haber sido realizado ayer y tendría la misma sin razón y la misma barbarie...

El documental intenta explicar a través de un estudio antropológico por qué se ejerce violencia contra la mujeres, que en muchos casos, demasiados, termina con la vida de un ser humano, con la vida de una amiga, una pareja, una esposa, un familiar; y, en verdad, como reza el título, es por nada, por algo tan arraigado entre la población como el falso estereotipo del hombre como jefe y protector del clan, que le da, parece ser, derecho incluso a matar a quien ose poner en duda el omnipotente poder a matar, a quien ose poner en duda el omnipotente poder que incluso “divinamente le ha sido otorgado”, una falsa e interesada creencia inoculada a través de siglos de mentiras, falsas creencias y de una educación de corte y confección machista para perpetuar la mentira, mentira propagada desde los púlpitos, en aulas cristofascistas de años felizmente pasados, en los bares, en la calle, en casa, y que cuesta al año demasiadas vidas...

La responsabilidad de esta terrible realidad, recae en todos nosotros, responsabilidad de DENUNCIAR, responsabilidad que recae en mí, en ti, religiosos, en personal sanitario, en educadores, en políticos, en líderes mundiales, en todos aquellos que vemos, casi a diario, la violencia que se ejerce hacia la mujer en publicidad, en nuestra ciudad, en nuestro pueblo, en nuestra comunidad, en nuestra casa...

Todo empezó con aquello de que Eva cogió el fruto prohibido y se lo dio a probar a Adán, ya sabéis, el pecado original, si, pecaron los dos, pero ella, la mujer, cargó in eternis con las consecuencias, con el estigma, podrá resultar gracioso, pero ES TERRIBLE, tanto, que cuesta sólo en nuestro país casi 60 vidas al año, a nivel mundial, miles...

Recuerdo que al lugar donde iba a pagar los recibos de la luz, hace ya algunos años, había colgado de la pared un pequeño azulejo blanco, con una frase en letras negras, de esos decorativos que llevan inscrita una frase jocosa y que en la feria de agosto de nuestra localidad siguen vendiendo, que rezaba “el hombre piensa, la mujer da que pensar”, aquel azulejo permaneció en aquella casa a la vista de todos durante años... nadie lo denunció...

Dibuix: Inma Roca Castelló

Prengam consciència. Rafael Mompó Vallés

A pesar de les últimes pluges torrencials de desembre al nostre país, un altre any, 2016, ha sigut sec, calorós i incendiari. Gran part de la superfície forestal de Xella, Carcaixent, Xerea i d'altres, han estat arrasades pels grans cremats d'este estiu. Un milió de pins s'han assecat per falta d'humitat, sols a València.

Ens hem preguntat perquè està passant això cada any. Algunes observacions al respecte ens poden ajudar a trobar la resposta. Després d'un gran cremat, creix amb molta força la vegetació, i una gran eixida de pinets molt espessos, que si res ho para, fan intransitable el monte per a tots (caçadors, caminants, buscadors de bolets).

La desaparició de la ramaderia a les últimes dècades per falta de rendibilitat i sense relleu generacional, en quasi tots els pobles de la nostra comunitat, que netejaven asseadors, rius i la muntanya, transformant el verd en carn, llana, pells, etc. L'indústria fustera valenciana, per falta de matèria prima autòctona, s'abasteix d'Aragó, Catalunya d'allà on els boscos són sostenibles.

La utilització del iodur de plata, empleat per part de grups econòmics poderosos com els fabricants d'automòbils i les assegurances agràries, amb la finalitat de modificar la climatologia en benefici propi, quan està demostrat que impedis la formació de gots de pluja i està actualment prohibit el seu ús.

Una gran franja de terra d'uns 100 km d'ample, des de la costa cap a l'interior, i des d'Almeria fins a la desembocadura del riu Ebre, on hi ha una gran activitat agrària i assegurances agràries, pateix la falta de pluges més gran del país.

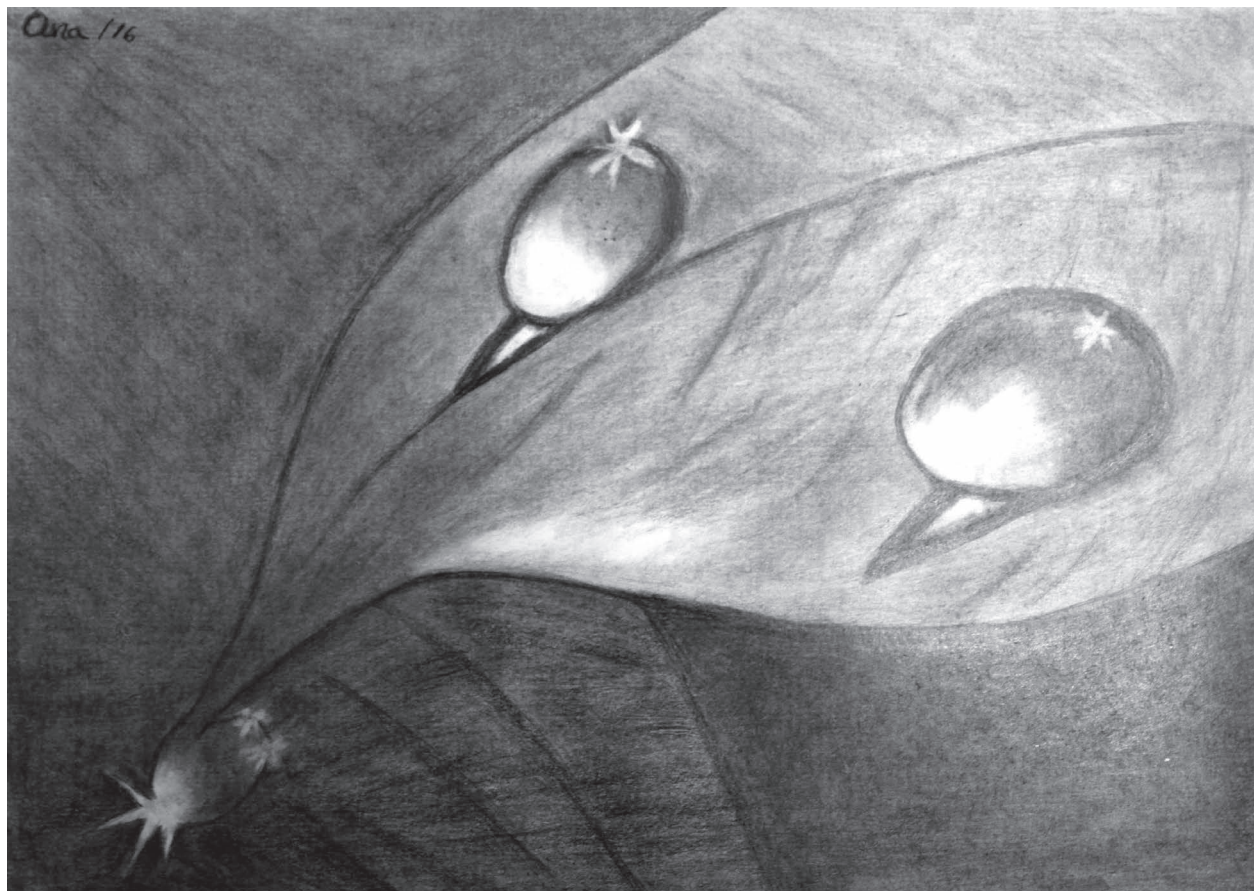
Junt al canvi climàtic, produït per l'emissió a la atmosfera de CO₂ calfant-se, per part de les societats, més, desenvolupades de tot el món deuen de ser alguns dels motius que estan produint els grans cremats que assolen la nostra geografia forestal tost els anys. Una costosíssima

flota de mitjans aèries, terrestres i humans, es mostren impotents a l'hora d'eradicar eixa lacra cada temporada.

Tal vegada si l'administració s'identifiqués més amb el teixit productiu de la muntanya, regulant-lo i potenciant-lo evitaria la despoblació de grans zones de l'interior i previndria els grans cremats que les assolen, recuperant llocs de treball i la seua riquesa forestal.

Denunciem l'ús il·legal del iodur de plata que produeix tanta sequera a la nostra comunitat per part dels infractors de la normativa vigent.

El que no gestiona l'home en consciència d'una forma ordenada, el foc s'encarrega de gestionar-ho.

Dibuix: Ana García Albares

Sr. Jutge

No doneu les culpes a ningú per la meua mort. Me'n vaig d'aquest vall de llàgrimes perquè no vull acabar boig. Ara explicaré per què.

Em vaig casar amb una vídua que tenia una filla. Mon pare, que també era viudo, es va enamorar de la filla de la meua dona, i es va casar amb ella. De manera que la meua esposa és la sogra de mon pare, i la meua fillastra es va convertir en la meua madrastra; per tant, mon pare era el meu gendre.

Al cap de poc la meua fillastra tingué un xiquet, que va resultar el meu germà, ja que era el fill de mon pare; però al mateix temps era nét de la meua dona, o siga que jo sóc el iaio del meu germà.

Temps després, la meua dona tingué també un xiquet. El meu fill, doncs, era cunyat de mon pare i, al mateix temps, el meu oncle. Mon pare i el meu fill són germans, la meua dona és la meua iaia perquè és la mare de mon pare i jo, com que sóc el pare de mon pare, resulta que sóc el iaio de mi mateix i per tant, el besiaio del meu fill.

Me'n vaig d'aquest món perquè no sé qui sóc.

Un amigo valiente. Andrea Giménez Pascual

Un amigo de 22 años en las fiestas de Navidad recibió una mala noticia que afectaba a su salud: tenía cáncer. Estábamos muy preocupados por él. Durante un tiempo ha estado haciendo muchos viajes, casi a diario, a València para controlar, buscar soluciones y asegurar el tratamiento. El cáncer lo tenía localizado en la pierna y se sometió a pruebas bastantes fuertes. Cuando los médicos lo tuvieron localizado comprobaron que no era tan malo, y le dijeron: “para principios de enero te operamos”.

El 7 de enero de 2016, jueves, ingresó a las 8:00 de la mañana y lo operaron por la tarde, a las 14:00 empezaron y la operación duró hasta las 23:00h. que es cuando salió del quirófano. Yo llamé por teléfono, me lo cogió su padre, y me dijo que había salido todo bien.

Y al día siguiente me llamó por teléfono, para decirme que estaba bien y que estuviera tranquila, y le di las gracias y también le di recuerdos de personas que él conocía, le dije que le quería mucho como amigo. Y ya cortamos y nos despedimos. Tres veces le llamaba para ver cómo iba y supe que ya estaba en planta y me enteré por su padre, que ya iba con muletas y que si todo iba bien el jueves o viernes saldría para casa.

Vino a casa el día 14 de Enero, cuando le dieron el alta. Llegó a las 15:30 horas, no paró de tener todos los días visitas de amigos/as, familia de la madre y padre, su hermano... Le trajeron una silla de ruedas para poder moverse por la calle y para ir al ambulatorio a curarse. Y estuvo unos días solo con muletas.

Luego fue al médico, le quitaron los puntos y le dijeron que no le iban a poner la quimio, pero tiene que ir con muletas. Hace dos días vino a mi casa y me dijo: que estaba todo bien y que le habían dado el alta, pero que estarían un tiempo vigilándolo.

Solo quiero decir que ha sido una persona muy valiente para lo que ha pasado y decir a toda la gente joven, chico o chica, que se apoyen con la gente que os quiere, que es su familia y amigos. Que ayudará a llevarlo muy bien. Yo solo quiero decir que tengo una suerte de tener un amigo y mi tía que ha pasado por todo esto, son muy valientes y también que estoy muy orgullosa por ser como soy y que os quiero mucho.

Un abrazo muy grande.

Piotr Kropotkin, a partir de l'observació d'animals que habitaven Sibèria i dels seus amplis coneixements com a naturalista, es va oposar a la teoria darwiniana de l'evolució social competitiu en el seu llibre *El apoyo mutuo*. Aquest llibre recull una sèrie d'articles que l'autor va començar a publicar a finals del segle XIX en la revista anglesa *Nineteenth Century*. On va defensar la cooperació i la solidaritat practicada per diverses espècies animals i pobladors de Sibèria com a mecanisme de supervivència. I, una visió de la competència com una imposició cultural del món europeu i no com una condició natural.

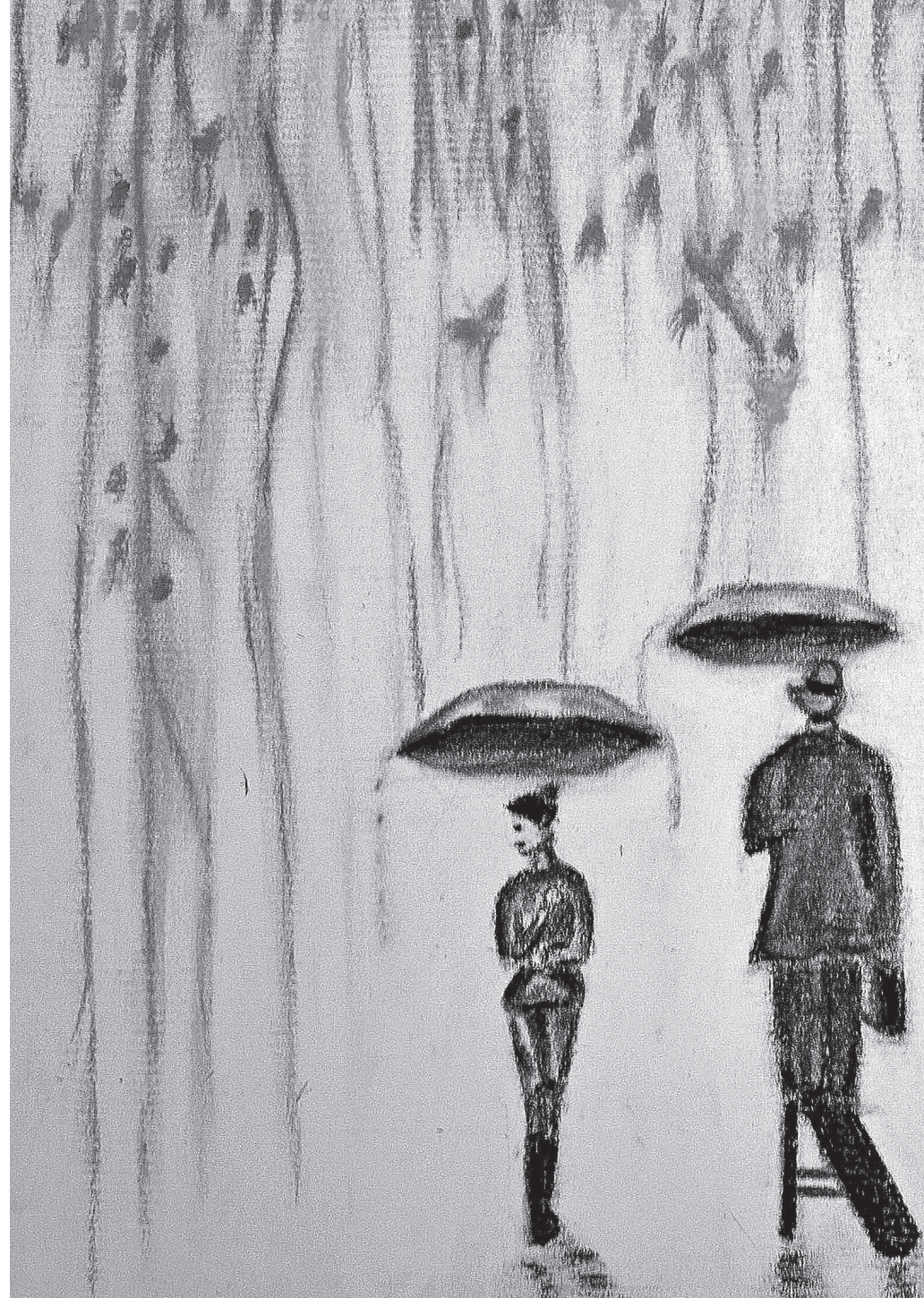
L'autor, en la introducció del seu llibre diu:

“Dos trets característics de la vida animal de la Sibèria Oriental i del Nord de Manxúria van cridar poderosament la meua atenció al llarg dels viatges que, en la meua joventut vaig realitzar per aquestes regions de l'Àsia Oriental.

Em va cridar l'atenció, d'una banda, l'extraordinària duresa de la lluita per l'existència que han de dur a terme la majoria de les espècies animals contra la natura inclement, així com la periòdica extinció de grans quantitats d'individus per causes naturals la qual causava una extraordinària pobresa de vida i despoblació en la superfície dels vastos territoris on vaig realitzar les meues investigacions.

D'altra banda, en aquells pocs punts aïllats on la vida animal apareixia en abundància, no vaig trobar, malgrat haver-la buscat a consciència, aquella lluita cruel pels mitjans de subsistència entre els animals pertanyents a una mateixa espècie que la majoria dels darwinians (encara que no sempre el mateix Darwin) consideraven com el tret predominant i característica de la lluita per la vida i com la principal força activa del desenvolupament gradual en el món dels animals.”

La idea de Kropotkin em serveix d'excusa per plantejar la necessitat d'omplir de significat paraules com col·laboració, solidaritat, col·lectivitat, com a mecanismes de supervivència en un món laboral on les diferents reformes laborals, entre d'altres aspectes, han ajudat a individualitzar les relacions laborals.

La idea del naixement del dret del treball com la necessitat d'intervenció de l'Estat mitjançant unes normes capaces de protegir la part més dèbil de les relacions laborals es desdibuixa a mesura que avança la lògica del discurs neoliberal. I, sembla, que el legislador s'oblida moltes vegades de que la verdadera part dèbil de la relació laboral és el treballador.

A mesura que avancen les lleis, s'afebleix la negociació col·lectiva i els convenis col·lectius, prioritzant unes relacions laborals individuals envers les relacions laborals col·lectives. Amb la qual cosa, el treballador perd la força del grup i es troba sol davant l'empresa per poder negociar, plantejar, reivindicar, parlar, i desapareixen drets, empitjoren les condicions de treball i es precaritza el treball i la vida.

Tal vegada caldria recuperar la idea de Kropotkin i començar a pensar si la manera de sobreviure en aquest món passa per practicar l'ajuda mútua. Kropotkin finalitza el llibre amb aquesta conclusió:

“En la pràctica de l'ajuda mútua, les petjades de la qual podem seguir fins els antics rudiments de l'evolució, trobem l'origen positiu i indubtable de les nostres concepcions morals, ètiques, i podem afirmar que el principal paper en l'evolució ètica de la humanitat va ser exercit per l'ajuda mútua i no per la lluita mútua. En la gran difusió dels principis de l'ajuda mútua, fins i tot en l'època present, observem també la millor garantia d'una evolució encara més elevada del gènere humà”

Dibuix: Cristina Sanfèlix Madrid

Característiques Fonamentals de les Ciutats de l'Aprenentatge. Unesco

Característiques Fonamentals de les Ciutats de l'Aprenentatge. Nota Introductòria

En els últims temps s'han adoptat diversos enfocaments per a traduir el concepte de societat de l'aprenentatge a la realitat. Un exemple significatiu és el creixement de “comunitats de l'aprenentatge”, “ciutats de l'aprenentatge” i “regions de l'aprenentatge”. Encara que la noció de ciutat de l'aprenentatge ha sigut majorment conceptualitzada en països desenrotllats, promoguda per l'OCDE des dels anys vuitanta i la Comissió Europea des dels anys noranta, està guanyant impuls ràpidament en els països en desenvolupament. En cada vegada més Estats Membres, les autoritats locals s'hi proclamen com a ciutats/ regions/ comunitats de l'aprenentatge, la seua proliferació s'ha convertit en un fenomen mundial important amb implicacions educatives, socials, econòmiques i ambientals.

Què és una ciutat de l'aprenentatge?

Les ciutats difereixen en la seua composició cultural i ètnica, en el seu patrimoni i estructures socials. No obstant això, moltes de les característiques d'una ciutat de l'aprenentatge són comunes a totes les ciutats. La iniciativa de les ciutats de l'aprenentatge desenrotllada per l'Institut de la UNESCO per a l'Aprenentatge al Llarg de Tota la Vida (UIL), defineix una ciutat de l'aprenentatge de la manera següent:

Una ciutat de l'aprenentatge és una ciutat que movilitza els seus recursos d'una manera efectiva en tots els sectors per a:

- Promoure l'aprenentatge inclusiu des de l'educació bàsica a la superior
- Revitalitzar l'aprenentatge en les famílies i comunitats
- Facilitar l'aprenentatge per al treball i en el lloc de treball
- Estendre l'ús de tecnologies modernes d'aprenentatge
- Millorar la qualitat i excel·lència en l'aprenentatge

Fomentar una cultura de l'aprenentatge al llarg de tota la vida. Seguint aquestes pautes, es crearà i reforçarà l'empoderament de l'individu, la cohesió social, la prosperitat econòmica i cultural i un desenrotllament sostenible.

Per què controlar el progrés en el desenrotllament de les ciutats de l'aprenentatge?

Com una ciutat de l'aprenentatge facilita l'aprenentatge al llarg de tota la vida per a tots, i per tant, ajuda a materialitzar el dret universal a l'educació, la seua construcció té un interès de gran abast. Aquest és un procés continu; no existeix una línia màgica a l'altra banda de la qual una ciutat esdevindrà una ciutat de l'aprenentatge. No obstant això, existeixen atributs pels quals pot ser reconeguda com a tal, principalment en relació amb les accions que du a terme i no simplement per allò que és. La construcció d'una ciutat de l'aprenentatge implica una proposta més operacional i pragmàtica cap a la implementació de l'aprenentatge al llarg de tota la vida. No es tracta, per tant, d'una teoria abstracta. Si una ciutat compta amb la voluntat política i el compromís per a construir una ciutat de l'aprenentatge, necessitarà una sèrie d'indicadors o trets fonamentals amb els quals pugua contrastar els seus progressos.

Concretament, els progressos d'una ciutat de l'aprenentatge necessiten ser controlats per tres raons principals:

- Per a transformar discursos polítics i teòrics en estratègies i enfocaments concrets;
- Per a mesurar el progrés a través del temps; i
- Per a avaluar els beneficis d'estratègies implementades

Les Característiques Fonamentals de les Ciutats de l'Aprenentatge permetran:

- Donar suport de manera significativa, el desenvolupament de l'aprenentatge al llarg de tota la vida en i a través de les ciutats membres;
- Determinar a partir de cert nivell, quins han sigut els progressos fets per a la implementació de l'aprenentatge al llarg de la vida per a tothom en moltes de les comunitats del món; i
- Facilitar l'anàlisi comparativa internacional i l'oportunitat de compartir experiències i de realitzar un aprenentatge conjunt entre les distintes ciutats membres. **El desenvolupament de Característiques Fonamentals de les Ciutats de l'Aprenentatge.** Aquesta eina normativa per a l'avaluació de les ciutats de l'aprenentatge és el resultat d'un llarg procés de consulta. Inicialment, el UIL va

dur a terme un seminari sobre el desenvolupament d'un marc de referència per a les característiques fonamentals de les ciutats de l'aprenentatge que va tindre lloc del 3 al 5 de juliol de 2012. En el qual participaren diversos experts, en representació d'alguns dels associats, com l'Observatori PASCAL, la Fundació Bertelsmann, CISCO Systems, la Comissió Municipal d'Educació de Pequín, el Centre Nacional d'Investigació per al Desenvolupament de l'Educació de la Xina, la Universitat de Kuwait, el Consorci d'Educació Superior del Cap (*nota de traducció: de Sud-àfrica*), i també alguns experts del UIL i diversos consultors.

Inicialment aquest seminari s'inspirà usant els marcs conceptuals següents i indicadors establerts per a l'avaluació del desenvolupament social i econòmic:

- L'Índex del Desenvolupament Humà (IDH) i índexs relacionats desenrotllats pel Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament (PNUD) (2007).
- El Marc Oficial de Monitoratge per als Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni: objectius, metes i indicadors (ONU, 2008)-
- Metodologia per a l'Avaluació del Coneixement: variables i clústers del Banc Mundial (2012).
- L'Índex per a una Vida Millor de l'OCDE (2012).
- El Futur que Volem - Informe Rio+20 (ONU, 2012).
- Una nova Aliança mundial: eradicar la pobresa i transformar les economies a través del desenvolupament sostenible (ONU, 2013).
- Agenda de Desenvolupament post 2015: Metes, objectius i indicadors (Centre d'Innovació per a la Governança Internacional i l'Institut de Desenvolupament de Corea, 2012). Inspirats per una llista de criteris per al desenvolupament d'indicadors en l'Informe de Nacions Unides Anàlisi i Balanç de la Inclusió Social en un Context Global (ONU, 2010) s'afegiren els criteris següents per al desenvolupament de les Característiques Fonamentals de les Ciutats de l'Aprenentatge:

- Ambiciosos però assolibles - aconseguir l'objectiu marcat és un progrés significatiu, per tant, la meta a obtenir ha de ser realista.
- Decisives - cada característica ha de reflectir un valor, una prioritat o una qüestió crítica.
- Rellevants - cada característica ha d'ajustar-se al seu propòsit; de manera que si s'acompleix s'assolirà un objectiu clau.
- Clares i comprensibles - les característiques han de ser simples i fàcils d'entendre per tots els actors interessats, i han de tenir sentit per a qualsevol persona.
- Fàcils d'avaluar - les característiques han de ser avaluades amb dades disponibles o que puguin ser extretes d'una enquesta.
- Vàlides i fiables - la gent ha de confiar en la informació donada per les característiques esmentades. Com a resultat de debats intensos i de treballs en grup, el seminari va produir el primer esborrany del marc de Característiques Fonamentals de les Ciutats de l'Aprenentatge. A partir dels comentaris dels experts, el UIL va crear un esborrany que va ser presentat en la primera reunió del Grup d'Experts per al Desenvolupament de Ciutats de l'Aprenentatge a Hangzhou, Xina. L'abril i el maig de 2013, el UIL va consultar alguns experts i diverses ciutats sobre, per una banda, la rellevància de les característiques fonamentals i, per altra banda, sobre la viabilitat de la recopilació de dades. Entre el 4 i el 5 de juny de 2013, el UIL va celebrar una segona reunió a l'illa de Cheju, en la República de Corea. Els participants van elaborar amb més detall l'esborrany de les Característiques Fonamentals de les Ciutats de l'Aprenentatge.

Sobre la base de la validació del grup d'experts, el UIL va seleccionar un nombre de ciutats en cada una de les regions de la UNESCO per a posar a prova les característiques, procés completat el setembre de 2013. Les Característiques Fonamentals mostren els resultats en proves pilot.

Components del marc de les Característiques Fonamentals de les Ciutats de l'Aprenentatge

Com mostra la figura 1, el marc de les Característiques Fonamentals de les Ciutats de l'Aprenentatge es correspon al frontó, les columnes i els escalons de la base del logotip de la UNESCO.

El Frontó: tres eixos principals reflecteixen els beneficis de la creació de les ciutats de l'aprenentatge, definits a grans trets com:

(1) Apoderament individual i cohesió social; (2) Desenvolupament econòmic i prosperitat cultural; i (3) Desenvolupament sostenible.

Les Columnnes: sis àrees clau assenyalen els blocs essencials per a la creació de les ciutats de l'aprenentatge:

(1) Aprenentatge inclusiu en el sistema educatiu. (2) Aprenentatge revitalitzat en famílies i en comunitats. (3) Aprenentatge efectiu per a i en el lloc de treball. (4) Ús ampli de les tecnologies modernes d'aprenentatge. (5) Millora de la qualitat en l'aprenentatge. (6) Una cultura de l'aprenentatge que batega al llarg de tota la vida.

Els Escalons: tres eixos principals reflecteixen les condicions bàsiques per a la creació d'una ciutat de l'aprenentatge.

(1) Forta voluntat política i compromís. (2) Governança i participació de tots els grups interessats. (3) Mobilització i utilització de recursos.

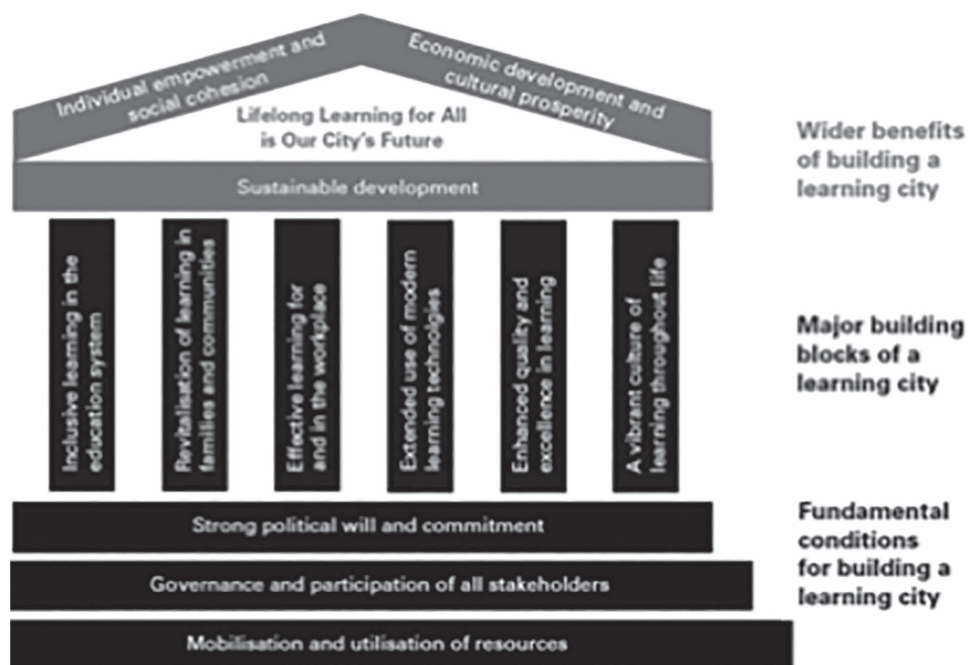

Figura 1: El marc de les Característiques Fonamentals de les Ciutats de l'Aprenentatge

En les Característiques Fonamentals de les Ciutats de l'Aprenentatge s'inclouen un total de 42 característiques. La major part són quantitatives, i les autoritats locals poden proveir estadístiques relacionades. Respecte a les característiques qualitatives, algunes poden analitzar-se mitjançant enquestes dutes a terme per agències independents com podria ser Gallop, mentre que altres poden ser mesurades mitjançant la revisió d'experts dels informes facilitats per les autoritats locals.

L'objectiu és no fer distincions entre ciutats. Cada ciutat és diferent i el seu progrés cap a la consecució d'una ciutat de l'aprenentatge només pot ser analitzat en el seu context tenint en compte la seua història cultural, econòmica i social i les seues tradicions.

Com usar les Característiques Fonamentals de les Ciutats de l'Aprenentatge

Aprovades formalment per alcaldes i responsables locals d'educació de les ciutats de l'aprenentatge, així com pels experts que participaren en la Conferència Internacional sobre Ciutats de l'Aprenentatge, les Característiques Fonamentals poden servir com una guia completa de punts d'acció per assistir a governs municipals i a altres grups interessats en els seus esforços de construir ciutats de l'aprenentatge que promoguen l'aprenentatge al llarg de tota la vida per a tothom.

A més, com els membres de la xarxa global i ciutats de l'aprenentatge han de ser recomanats pels Estats Membres de la UNESCO, les autoritats nacionals i els Estats Membres poden utilitzar les Característiques Fonamentals per a seleccionar i recomanar ciutats per a formar part de la xarxa.

En termes més generals, les Característiques Fonamentals també poden ser utilitzades com a documents de referència per a organitzacions internacionals i autoritats nacionals en la promoció del desenvolupament de nacions, regions, ciutats i comunitats de l'aprenentatge.

Introducció

La cultura cívica, o cultura política democràtica, entesa com un conjunt variable de valors, actituds i preferències, influïda pels canvis substantius de la societat, juga un paper crucial en la democràcia. Comprén una sèrie de valors, actituds i creences que estableixen pautes i límits de conducta per als ciutadans i els líders polítics, legitima les institucions polítiques i brinda un context en què s'assenten els pensaments i sentiments de la majoria de la població. L'enfocament de la cultura política és útil per a explicar certs aspectes rellevants del sistema polític, però fa falta incorporar l'anàlisi històric per a aconseguir una mirada processual, i relacionar-lo més a fons amb la dinàmica de la societat en els seus diversos components.

La societat llatinoamericana expressa cada vegada més visiblement l'existència d'una ciutadania amb una participació limitada o simplement exclosa del desenvolupament, moltes vegades sobrevivint sols en les esclletxes d'un creixement econòmic que pareix privatiu d'una franja de la societat o relegada al paper passiu de consumidora.

El desenvolupament socioeconòmic necessita sintonitzar-se amb els processos de democratització, i amb el disseny d'accions polítiques per a contrarestar les exclusions socioeconòmiques. També és vital estimular la capacitat de construir agendes socials per a influir en les agendes polítiques dels partits i en l'agenda pública de l'Estat. És necessària l'existència d'una societat civil enfortida i un sistema polític autònom, competitiu, amb partits polítics democràtics permeables a les necessitats i aspiracions de la població.

La societat civil és, en paraules de Michael Walser, "un espai públic que té funció normativa, regulativa, independent i autònoma enfront de l'economia i l'Estat per a expressar el seu propi quefer". Les relacions entre la societat civil i la societat política han estat marcades quasi sempre pel signe de la confrontació o de la subordinació dels primers als segons, i poques vegades per relacions d'inclusió i participació.

Si bé la societat civil no aspira a prendre el poder públic, sinó a construir poder ciutadà amb capacitat d'incidència i regulació del mercat i de l'Estat, i amb possibilitat d'aportar a un desenvolupament ple i una demo-

cràcia verdadera, en la societat civil no tots tenen els mateixos interessos, ni igual poder, és més, és motiu de contradiccions entre aspiracions, necessitats, interessos, sectors i grups. És un lloc de trobada entre l'àmbit públic i el privat, una esfera de relacions socials i els seus conflictes, i per tal raó no poden assignar-se-li papers unidireccionals. No és un concepte "atrapa tot" ni pot ni ha de mitificar-se. Això sí, ni Estat, ni mercat, ni societat civil tenen sols les respostes als desafiaments, per la qual cosa han d'articular-se i contrapesar-se.

Els moviments socials de la societat civil col·loquen demandes en l'agenda política i intenten exercir influència, produint de vegades una pressió constant sobre els partits perquè aquestos reaccionen i tracten d'institucionalitzar les noves demandes. La majoria de vegades, no obstant, els partits no són permeables a estes demandes perquè funcionen com a maquinàries electorals eventuais, no compten amb un programa polític consistent i estan desconnectats de les propostes socials de la població. La resposta és l'al·lèrgia ciutadana cap a la classe política.

En este marc es mouen la joventut i les cultures juvenils com un entramat present en la societat i que forma part fonamental de la construcció d'una ciutadania d'alta densitat, que suposa la capacitat de conjugar la ciutadania política amb la ciutadania socioeconòmica, perquè els escenaris possibles per al futur de la democràcia poden ubicar-se en el marc de la sostenibilitat integral en la qual interactuen, i fan sinergies, els factors econòmics, culturals, ambientals, socials i polítics.

Activitats i resultats

En un estudi recent sobre la joventut realitzada en 2003 per l'autor d'aquest article es van aconseguir ubicar aquestes tendències:

Els/les jòvens s'identifiquen com a societat civil més que com a societat política

Si no s'aconsegueix una profunda recomposició de la societat política, en termes de representació, eficàcia i eficiència en la gestió, la tendència serà a l'abstenció electoral, preferència cap als outsider, o la utilització oportunista del vot o de la relació amb els partits. Els jòvens tendiran a despolititzar-se i adscriure's a associacions al marge, o convergir en moviments socials qüestionadors de la política i de les asimetries socioeconòmiques.

Els/les jòvens reclamen participació

La cultura política estarà referida a reclams de participació metaelectoral que qüestionen l'Escola Elitista de la Democràcia, per a la qual la democràcia funciona amb nivells relativament baixos de participació, la qual cosa permet un elevat nivell d'autonomia de les elits que, per la seua suposada major cultura política i vocació democràtica amb relació a les masses, convé per a aconseguir el manteniment de les llibertats polítiques.

Des d'aquest punt de vista la participació podria tindre un efecte desestabilitzador del sistema polític; cal que el poble faça a través dels seus representants el que no pot fer per si mateix. Per als/les jòvens la representació està mediatitzada per un poderós intermediari, el partit polític. Els representats no trien els seus representants, aquestos vénen pre-assentats i avalats per un partit. Tampoc la voluntat popular és elaborada ni formulada pel poble, sinó per mitjà de l'adhesió a les propostes polítiques dels candidats i els seus partits, per la qual cosa és la voluntat d'aquestos la que estructura la pluralitat d'opinions que dona lloc a la voluntat popular, i no al revés. El representant se sotmet a la disciplina de partit.

La tendència dels jòvens és més bé cap a l'Escola de la Democràcia Participativa. Per a esta concepció el progrés camina cap a nivells més alts de participació, a través del desenvolupament de mecanismes participatius que incrementen el poder d'incidència dels governats sobre els governants. La societat reclama més espai de participació, la qual cosa és fàcil de dir però difícil de fer, en la mesura que existeix en totes les esferes i nivells por o resistència a la participació. Participar invita a compartir, intercanviar, multidireccionar. Entre esta idea i la unidireccionalitat, que constitueixen dos extrems, també hi

ha matisos de semiparticipació o pseudoparticipació que poden entendre's com preàmbuls a l'autoritarisme, limbes permanents o formes de transició cap a la participació més plena.

La participació també comprén el sistema educatiu. Diversos estudis adverteixen el rebuig per part dels i les alumnes a ser considerats com a "bancs" en els que sols es poden fer dipòsits de coneixements, reduint-los a sers incapaços de pensar i produir idees.

[Signature]
2016
7

La participació constitueix, doncs, un immens territori per conèixer, guanyar i avançar. L'Estat necessita ser transformat amb espais de més vigència de la societat civil, reivindicant la presència dels subjectes en els diversos nivells de discussió, preses de decisions respecte a estratègies, plans i projectes. Els espais de participació deuen multidimensionar-se albergant totes les esferes de la vida social on la població expressa els seus desitjos, aspiracions i reivindicacions.

Major definició de cultures juvenils i moviments socials

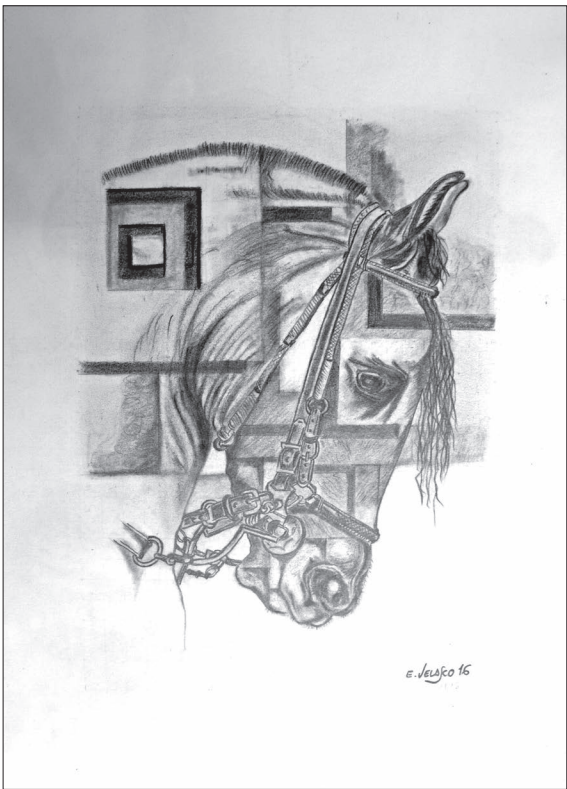
Existeix també una tendència cap a una major definició de les cultures juvenils, a la creació d'espais de jóvens en els quals es generen noves maneres de fer-se presents en els temes que els importen i els són significatius. Estes formes d'expressió, renyides amb les tradicionals, estan dotades d'un fort discurs ètic i d'actituds de resistència. Viuen altres somnis, altres utopies i mantenen una bretxa generacional enorme amb els que dirigeixen ara la política. Els estudis sobre els jóvens donen compte que ells i elles no tenen interès en la política; açò no significa que vullguen una dictadura ni que rebutgen el joc democràtic, sinó que anhelan una democràcia més pròxima a la seua vida i a les seues necessitats. Les cultures juvenils no són neutres ni asèptiques; estan impregnades de la vigència de les cultures híbrides, lligades als mitjans de comunicació i la tecnologia de la informació que crea llenguatges comuns però també alienacions.

La possibilitat de moviments socials juvenils i/o estudiantils adolescents de nou tipus (que poden estar lligats a temes ambientals, de drets humans o anticorrupció, per exemple) és una tendència possible, però no necessàriament podem concloure que passaran a estadis de major complexitat organitzativa i visió estratègica, convertint-se en subjectes polítics de transformacions molt més de fons. Per a aconseguir-ho haurien de:

- Lligar allò reivindicatiu amb propostes econòmiques, polítiques i socials d'estil nacional o global. És a dir, haurien de desenvolupar la capacitat de lligar el present amb el passat.
- Descobrir les causes profundes de la crisi social que emmarca la situació en què es desenvolupen.
- Desenvolupar la democràcia interna i la participació com a estils de vida i organització.

- Impulsar la capacitat d'autodeterminació i autogestió a nivells nacionals, regionals i de base.
- Desenvolupar els valors, la memòria col·lectiva i la identitat com a part de la seua pràctica com a moviments socials.
- Incrementar la seua capacitat d'incidència generant aliances i guanyant legitimitat en el conjunt social.

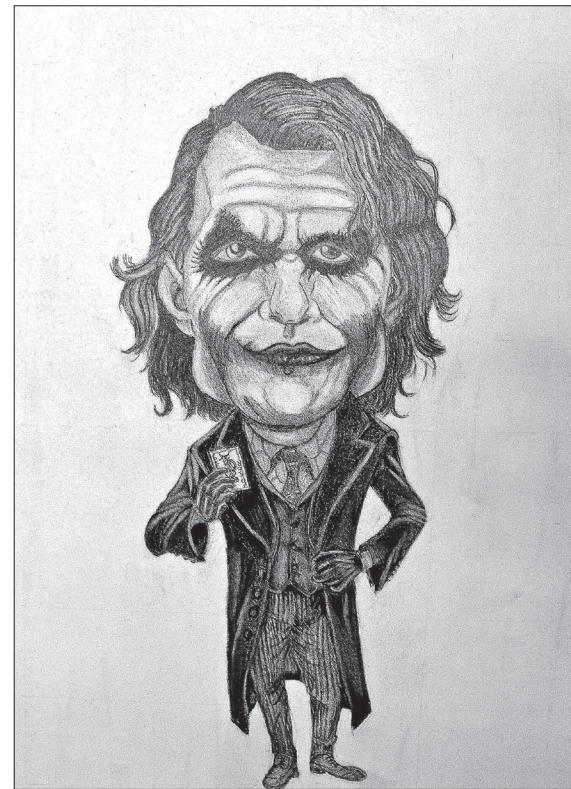

Enrique Velasco Bosca

Rafa Calvo Soler

Antonio Benito Miñana

Javi Juan Belda

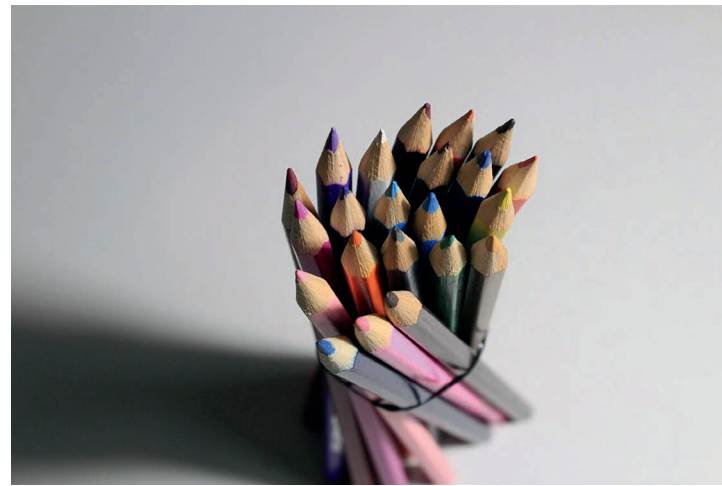

Marivi Sanchis Almiñana

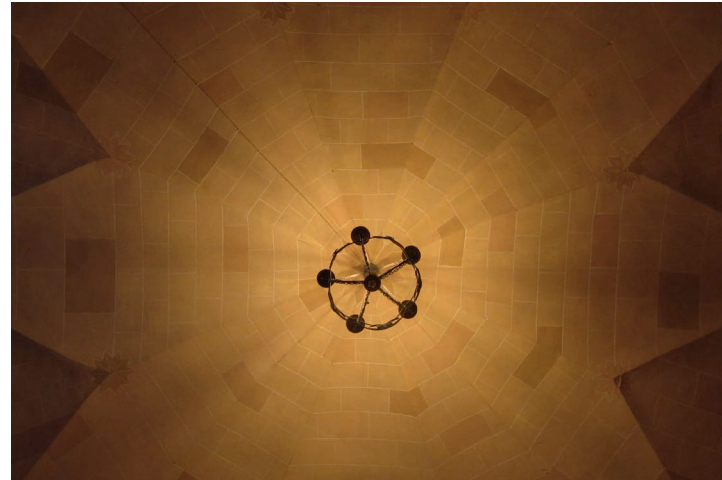
Àngels

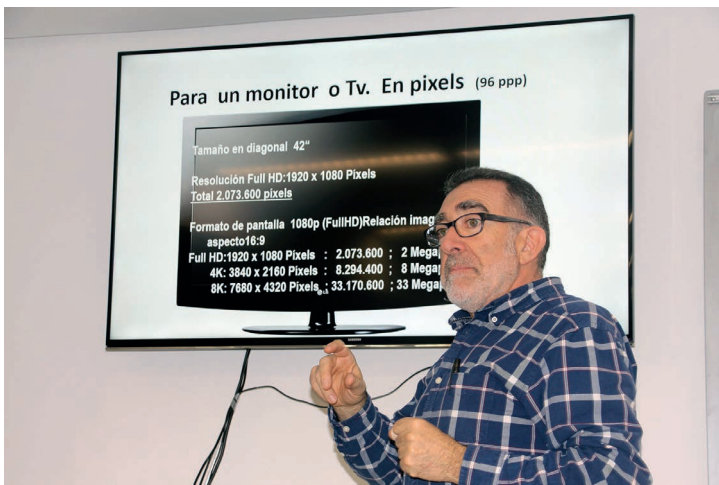
Cris

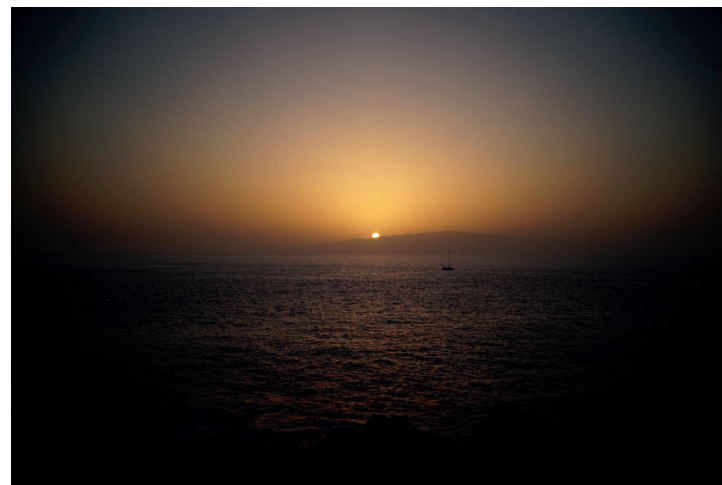
Marta

Rafa

Raquel

Cristina

l'ullal 24

tercera època

revista del cpfpa
francesc bosch i morata
xàtiva
gener 2017

